

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

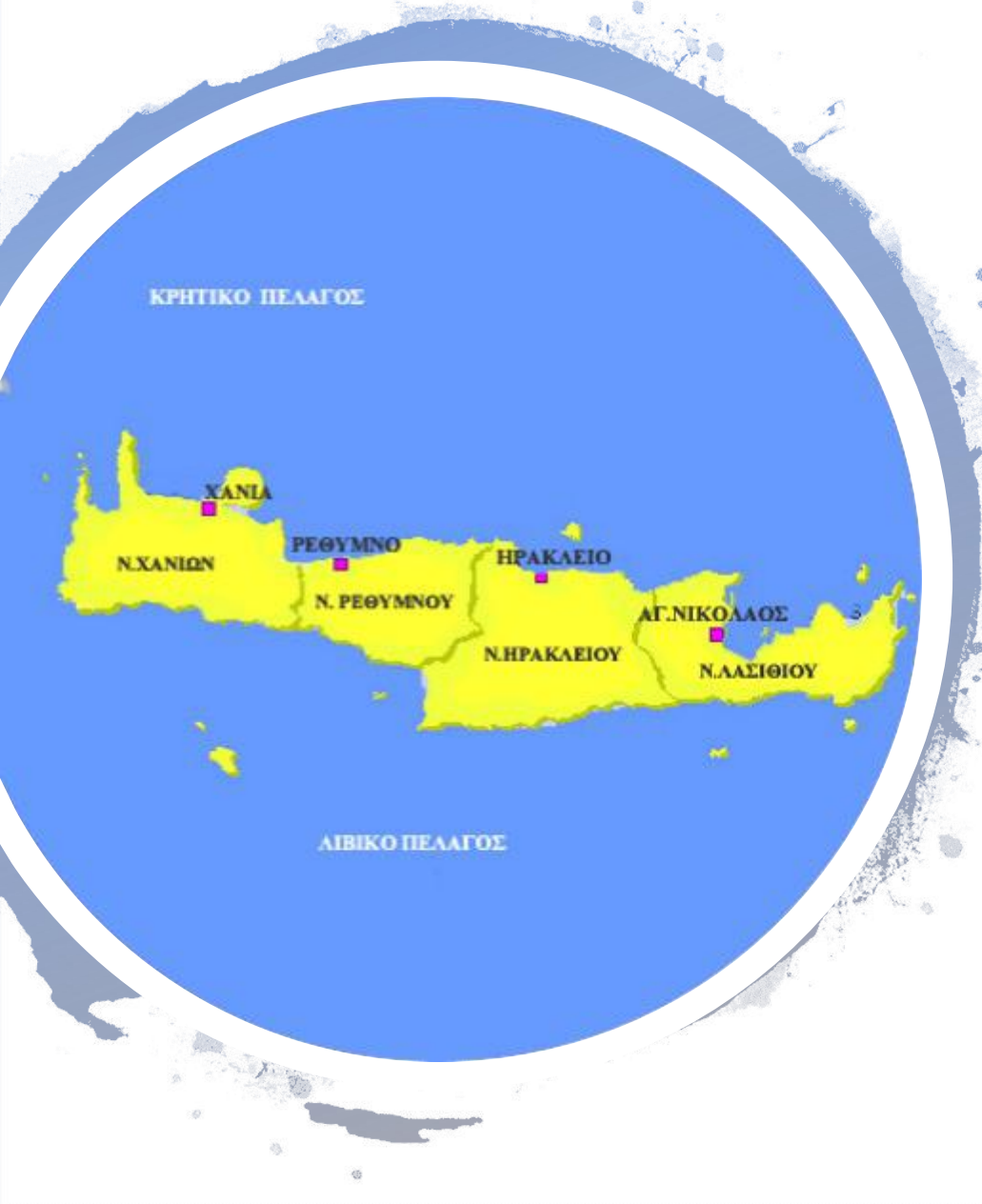
Μάθημα :
Βιώσιμη Τοπική και
Περιφερειακή
Ανάπτυξη - Αστική
Ανασυγκρότηση
στην ΕΕ.

Ρόϊδω Μητούλα

*Καθηγήτρια Τοπικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης -
Αστικής Ανασυγκρότησης*

Email: mitoula@hua.gr

➤ **Έκταση:** 8.336 τ.χλμ

➤ **Έδρα:** Ηράκλειο

➤ **Μήκος ακτών:** 1.046 τ.χλμ

➤ **Πλούσια** βιοποικιλότητα και πλούσια εναλλαγή τοπίων.

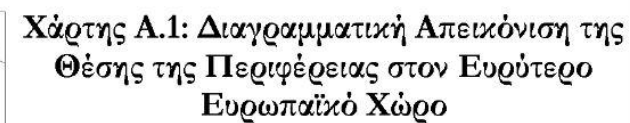
➤ **Υπαρξη τριών βασικών ζωνών:** Άνω με υψόμετρο άνω των 400μ., μέση με υψόμετρο 200-400μ. και χαμηλή ζώνη με 200μ. υψόμετρο.

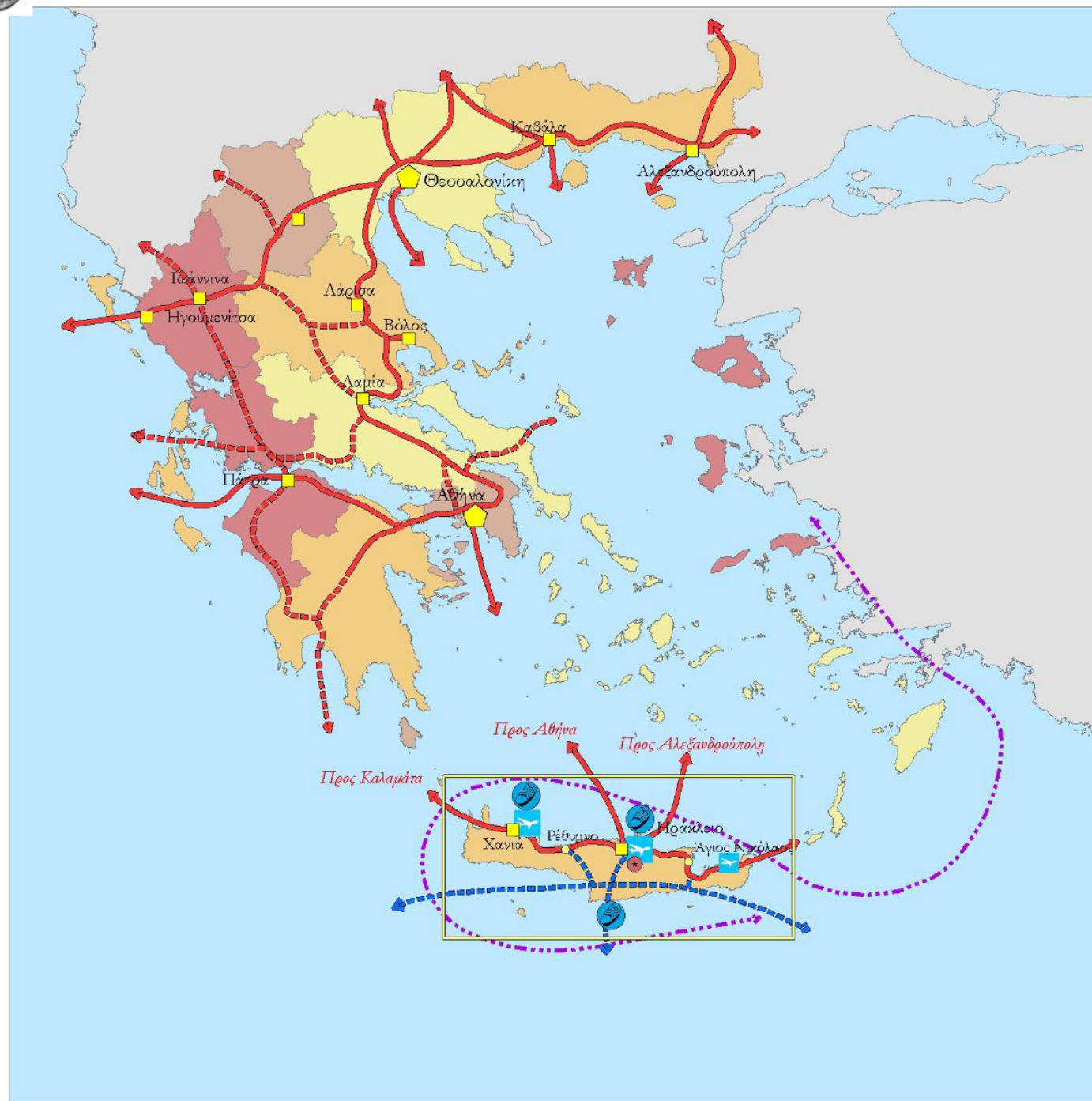
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

- Περιφερειακή Ενότητα Χανίων
- Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου
- Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου
- Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου

- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕ ΧΩ Δ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΙΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Χάρτης Α.2: Διαγραμματική Απεικόνιση της Θέσης της Περιφέρειας στον Ελλαδικό Χώρο

	ΑΕΠ κατά κεφαλή 1991	
Ποσοστό ανεργίας	> μέσου εθνικού	< μέσου εθνικού
< μέσου εθνικού		
> μέσου εθνικού		

Άξονες Ανάπτυξης στον Ελληνικό Χώρο (υπάρχοντες, τάσεις και προοπτικές)

	Ολοκληρωμένοι	Υπό διαμόρφωση
Κύριοι		
Δευτερεύοντες (περιφέρειες)		
	Πόλεις διεθνούς ακτινοβολίας	
	Πόλεις διαπεριφερειακής ακτινοβολίας	
	Περιφέρεια Κρήτης	
	Νομαρχιακά κέντρα	
	Αεροδρόμια διεθνούς εμβέλειας	
	Αεροδρόμια διαπεριφερειακής εμβέλειας	
	Λιμάνια διεθνούς εμβέλειας	
	Μνημεία διεθνούς εμβέλειας	
	Φραγμοί διαπεριφερειακής εμβέλειας	

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕ ΧΩ Δ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

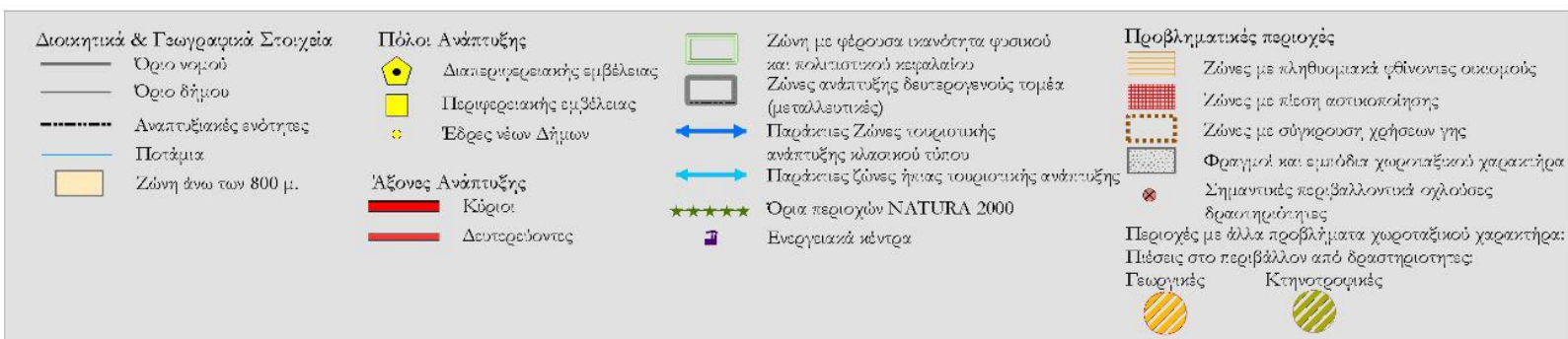
Χάρτης Β.4: Αξιολόγηση Χωροταξικής Οργάνωσης της Περιφέρειας και Προοπτικές
Β4.α: Προοπτικές

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΧΩΔΕ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

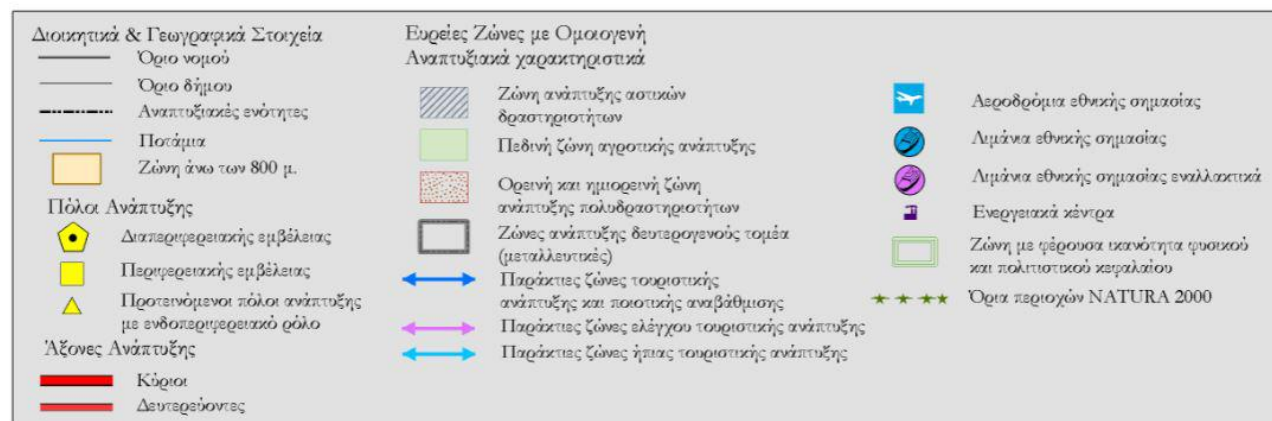

Χάρτης Β.4: Αξιολόγηση Χωροταξικής Οργάνωσης της Περιφέρειας και Προοπτικές Β4.β: Προβλήματα

Χάρτης Δ.1.1: Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΧΩΔΕ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ &
ΛΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΧΑΡΤΗΣ Π.1: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ

Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με:

Νοτιοδυτικά:

Κυρίαρχη καλλιέργεια πρώιμων κηπευτικών

- ✓ Βόρεια: Αναπτυγμένη τουριστικά
- ✓ Τεράστιος ορεινός όγκος Λευκών Ορέων:
κτηνοτροφία
- ✓ Οδικό δίκτυο
- ✓ Αξιοθέατα
- ✓ Εκκλησίες
- ✓ Μοναστήρια
- ✓ Επιβλητικοί μουσειακοί χώροι
- ✓ Εκδηλώσεις

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με:

✓ Νότια: Ανάπτυξη :

Αγροτική οικονομία και κτηνοτροφία

- ✓ Βόρεια: Τουριστική ανάπτυξη
- ✓ Σημαντική συμβολή των ευρωπαϊκών επιδοτήσεων στην οικονομία του νομού
- ✓ Φυσικά κάλλη
- ✓ Μουσειακοί χώροι
- ✓ Εορτές και εκδηλώσεις
- ✓ Πανεπιστήμιο και φοιτητές
- ✓ Εκκλησίες

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με:

- ✓ Έντονη εμπορική και βιομηχανική δραστηριότητα
- ✓ Πλούσια σε αξιοθέατα (Μινωική εποχή, Κνωσός)
- ✓ Μουσεία
- ✓ Εκκλησίες
- ✓ Εορτές
- ✓ Φυσικά κάλλη

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με:

- ✓ Θερμοκηπιακές αγροτικές καλλιέργειες
- ✓ Τουρισμός
- ✓ Γεωργία
- ✓ Κτηνοτροφία
- ✓ Αξιοθέατα
- ✓ Μουσειακοί χώροι
- ✓ Μοναστήρια
- ✓ Εκκλησίες
- ✓ Φυσικά κάλλη

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

- Αποτελεί το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας
- Περιλαμβάνει και άλλα μικρότερα νησιά όπως η Γαύδος, η Γαυδοπούλα, το Γαϊδουρονήσι, το Κουφονήσι, οι Άγιοι Πάντες, Δίας, η Σούδα και η Σπιναλόγκα
- Η Βόρεια ακτή της Κρήτης είναι διαμελισμένη σε πολλούς μικρούς και μεγάλους κόλπους. Η Κρήτη βρέχεται **βόρεια από το Κρητικό πέλαγος και νότια από το Λυβικό.**

ΓΕΩΦΥΣΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

- ✓ Το 52% ορεινές εκτάσεις
- ✓ 3,6% πεδινές εκτάσεις
- ✓ Μεγάλη ποικιλία γεωλογικών σχηματισμών όπως σπήλαια, φαράγγια και οροπέδια
- ✓ 5.200 σπήλαια εκ των οποίων τα 3.100 έχουν δικό τους τοπωνύμιο
- ✓ 100 φαράγγια όπου μόνο στα Σφακιά συγκεντρώνονται 15 (φαράγγι της Σαμαριάς)
- ✓ 25 οροπέδια

- ✓ Τα μεγαλύτερα οροπέδια είναι του Λασιθίου στο όρος Δίκτη σε υψόμετρο 850 m, του Ομαλού στα Λευκά όρη 700 m, του Ασκύφου και η Νίδα στο Ψηλορείτη σε υψόμετρο 1.400 m
- ✓ Μόνο 10 από τα ποτάμια της διαθέτουν νερό (Γεροπόταμος, Αναποδιάρης)
- ✓ Λίμνες (Κουρνά, Αγιάς)

Πεδιάδα Μεσαρά

Λίμνη Κουρνά

Λίμνη Αγιάς

Οροπέδιο Νίδας

Λίμνη Ζαρού

Κάστρο Κουλές

Κνωσός

Φαράγγι Σαμαριάς

ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

- Λόγω της μεγάλης ποικιλίας στη μορφολογία της, παρουσιάζονται και μεγάλες αποκλίσεις στο κλίμα
- Ο χειμώνας, που, συνήθως, ξεκινά από τα μέσα Δεκεμβρίου, είναι ήπιος με ψυχρότερους μήνες τον Ιανουάριο και το Φεβρουάριο.
- Η ηλιοφάνεια διαρκεί σχεδόν όλους τους μήνες του έτους, με μεγαλύτερη ένταση τους μήνες από Απρίλιο μέχρι Οκτώβριο.

Παρόλο που καταλαμβάνει το 6% της συνολικής έκτασης του ελληνικού χώρου περιλαμβάνει το 28% των γνωστών φυτών της Ελλάδας

Η πεδινή Κρήτη είναι από τις θερμότερες περιοχές της Ελλάδας και ιδιαίτερα το ανατολικό και νότιοανατολικό της τμήμα, το οποίο αποτελεί ένα μεταβατικό τύπο μεταξύ του τυπικού μεσογειακού και του ερημικού των ακτών της βόρειας Αφρικής. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται και στη βλάστηση της περιοχής που μοιάζει σε πολλά σημεία με αυτή της βόρειας Αφρικής

- ✓ κρητικός έβενος (μικρός θάμνος με κόκκινα άνθη)
- ✓ κρόκος των κρητικών ορέων
- ✓ Λαδανιά (αυτοφυής θάμνος)
- ✓ κρητική καμπανούλα
- ✓ πικροδάφνη
- ✓ αρωματικά φυτά, όπως το θυμάρι, το φασκόμηλο, η μαλοτήρα (τσαι βουνού), η αγριομαντζουράνα, το δίκταμο
- ✓ κόκκινη τουλίπα
- ✓ εκατοντάδες είδη ορχιδέας.

ΧΛΩΡΙΔΑ

Πανίδα

- ασβός (**άρκαλος** στα κρητικά),
- νυφίτσα,
- **ζουρίδα** (πετροκούναβο)
- σκατζόχοιρος
- **μυγαλή** (σαν μικρό ποντίκι αλλά όχι τρωκτικό),
- **μυωξός** (ποντικοσκίουρος),
- διάφορα είδη ποντικών και αρουραίων
- πολλά είδη νυχτερίδας
- φυσητήρες (φάλαινες),
- δελφίνια
- μεσογειακές φώκες

Αρκαλος

■ Ο ασβός της Κρήτης ή άρκαλος (επιστ. *Meles meles arcalus*) αποτελεί ενδημικό υποείδος του κοινού ασβού. Είναι σαρκοφάγο θηλαστικό που θυμίζει αρκούδα με κοντά πόδια και σχετικά μακρύ σώμα (70-95 εκατοστά) και κοντή ουρά (15 εκατοστά), ενώ φτάνει σε βάρος τα 20 κιλά. Έχει τρίχωμα κοντό, πυκνό και σκληρό, σημειώσιμο στη ράχη, στα πλευρά και την ουρά. Φέρει μια χαρακτηριστική λευκή ταινία που ξεκινά από το άκρο του ρύγχους του και φτάνει ως το πίσω μέρος της κεφαλής. Στις δύο πλευρές υπάρχουν, παράλληλα, δύο άλλες ταινίες με καφέ σκούρα απόχρωση, οι οποίες περνάνε πάνω από τα μάτια θυμίζοντας κλέφτη.

Οροπέδια-Πεδιάδες

- Γαλήνιο Οροπέδιο Λασιθίου
- Οροπέδιο του Ομαλού
- Νίδα
- Στρούμπουλας
- Μεσαράς
(μεγαλύτερη πεδιάδα)

Καταρράκτες

- Κουρταλιώτη
- Ρίχτη
- Μυλωνά
- Λιχνιστής
- Αμπά
- Σεληνάρα
- Γρε Δάφνη
- Ρεχτάρας

Ποτάμια

- Γιόφυρος ποταμός
- Αναποδάρης,
- Αποσελέμης
- Αλμυρός Γαζίου

Λίμνες

- Μαχαιρίδας
- Βωτόμου
- Λιγαρά στον Μόχο
- Κούρνα
- Διαμαντιών
- Αμούργελλων
- Μπραμιανών,
- Βλυχάδα Λασιθίου (φυσική πισίνα)

Βουνά

- Λευκά Όρη (2453 μ),
- Όρος Ίδη ή Ψηλορείτης (2456 μ)
- Όρος Δίκη (2148 μ).
- Αστερούσια Όρη

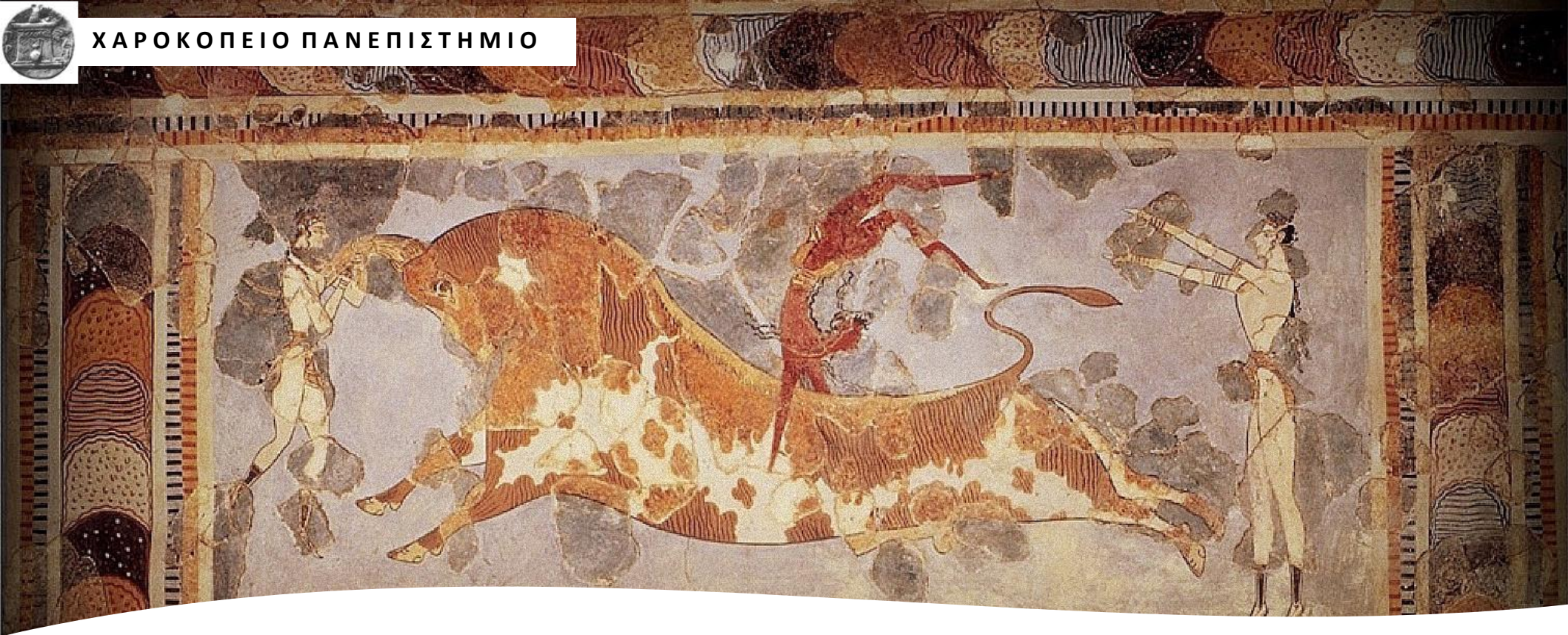

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

- Στην Κρήτη έζησαν γενιές Μινωιτών, Ελλήνων, Ρωμαίων, Βυζαντινών, Ενετών, Τούρκων, Εβραίων, Αιγυπτίων
- Η ιστορία είναι ζωντανή στην Κρήτη από τους πολλούς αρχαιολογικούς χώρους, τα μνημεία, τα μουσεία της με το σημαντικότερο κέντρο του Μινωικού Πολιτισμού τη Κνωσό στη πόλη του Ηρακλείου

Τοιχογραφία της Άνοιξης

Μυθολογία Αρχαιότητα

Το νησί κατοικούνταν και στη νεολιθική εποχή

Την εποχή του Χαλκού αναπτύχθηκε ο Μινωικός πολιτισμός από το 1900-1500 π.Χ.

Στη Κρήτη γεννήθηκε και μεγάλωσε ο Κρηταγενής Δίας. Ο Μίνωας αναφέρεται στη μυθολογία ως γιός του Δία και της Ευρώπης. Η Μινωική Κρήτη με τις 90 χώρες και τα παλικάρια της αναφέρονται και από τον Όμηρο στην Ιλιάδα

Οι Μινωίτες είχαν υπό τον έλεγχο τους το εμπόριο στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου

Νεολιθική εποχή

- Πρωτόγονοι άνθρωποι
- Καλλιέργεια της γης και εκτροφή ζώων
- Εξέλιξη αγγειοπλαστικής

Μινωική εποχή

- Πήρε το όνομά της από τον κυβερνήτη της Κνωσσοῦ, Μίνωα
- Αποτέλεσε τη “Χρυσή Εποχή” της Κρήτης
- Κατασκευάστηκαν επιβλητικά κτήρια, παλάτια και έργα τέχνης
- Άγνωστα τα αίτια της καταστροφής, προκάλεσαν μεγάλες ζημιές, αλλά ο πολιτισμός συνέχιζε να ακμάζει

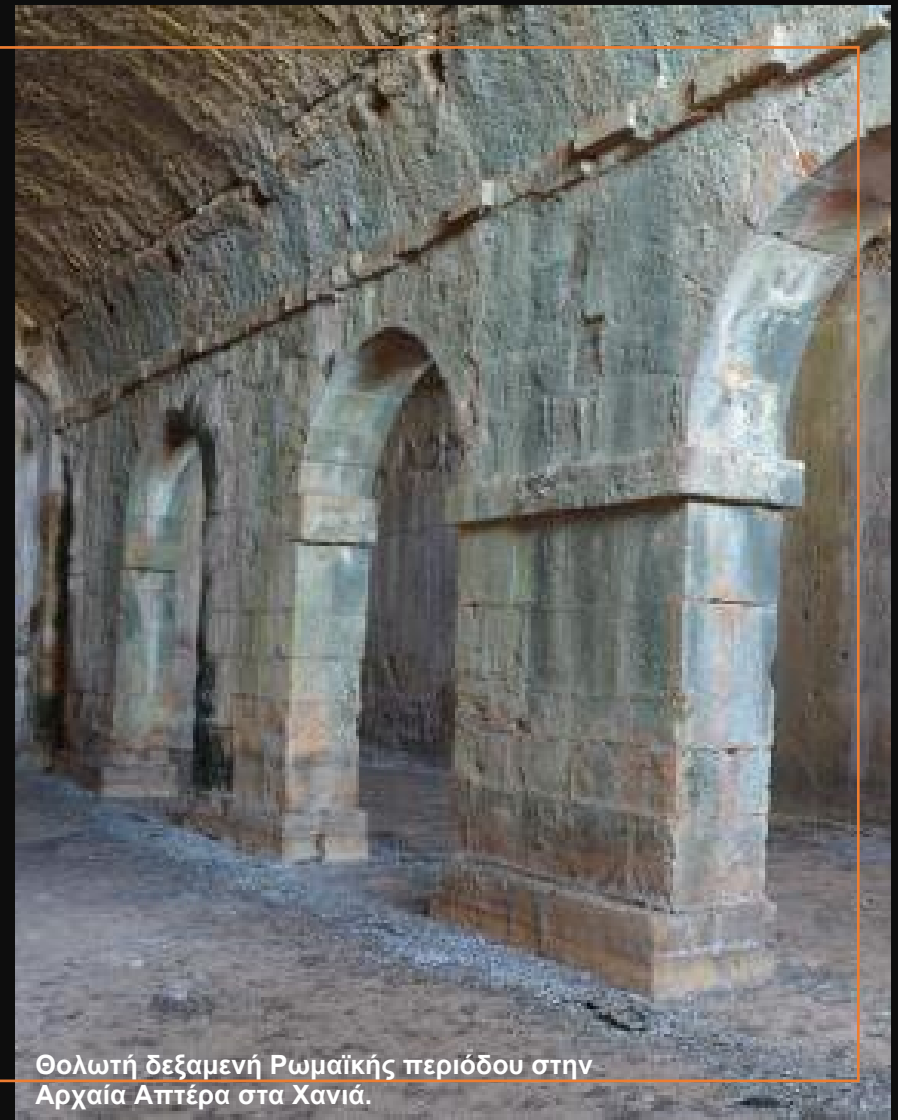

Ρωμαϊκή εποχή

Η Κρήτη γίνεται Ρωμαϊκή επαρχία πάραυτα
οι ντόπιοι δεν έπαιξαν ενεργό ρόλο στις
πολιτικές της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας

Η Γόρτυνα, σύμμαχος της Ρώμης γίνεται
πρωτεύουσα του νησιού

Οι συνθήκες διαβίωσης βελτιώθηκαν και ο
πληθυσμός αυξήθηκε

Θολωτή δεξαμενή Ρωμαϊκής περιόδου στην
Αρχαία Απτέρα στα Χανιά.

Βυζαντινή περίοδος

Η Κρήτη γίνεται τμήμα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη

Ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε

Για 1,5 αιώνα το νησί κατέκτησαν οι Άραβες

Αργότερα απελευθερώθηκε από τον Νικηφόρο Φωκά

Ο Χριστιανισμός άνθισε και πάλι με την εμφάνιση νέων εκκλησιών

Σύγκρουση Βυζαντινών-Αράβων

istorialykeiou.blogspot.com

Βενετοκρατία

Σταυροφόροι κατακτούν την
Κωνσταντινούπολη

Η Κρήτη πωλείται στους Βενετούς,
λόγω της τοποθεσίας της συντελούσε
στην ανάπτυξη του βενετικού
εμπορίου

Η αυστηρή επιβολή κανόνων οδηγεί
σε συνεχείς επαναστάσεις

Με τη χαλάρωση του καθεστώτος
τους βελτιώθηκε η οικονομία και
κοινωνία των Κρητών

Μετά την πτώση της
Κωνσταντινούπολης το νησί γίνεται
κέντρο γραμμάτων και τεχνών -
αναβάθμιση εκπαίδευσης

*Έμβλημα της Γαληνοτάτης
Δημοκρατίας της Βενετίας*

Τουρκοκρατία

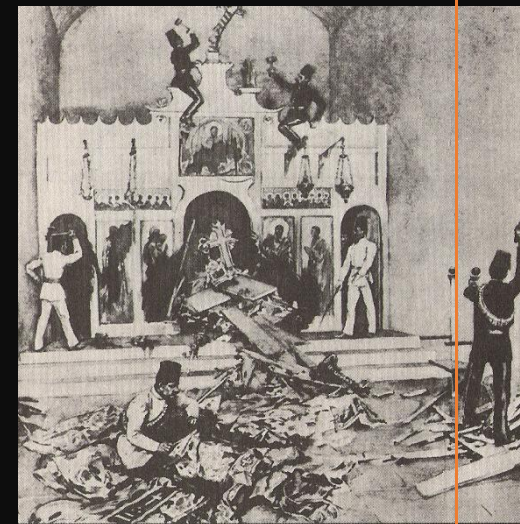
Έπειτα από προσπάθειες 2 αιώνων οι Τούρκοι κατάφεραν να κατακτήσουν το νησί το 1669

Έγιναν πολλές αιματηρές επαναστάσεις για να αντισταθούν οι Κρητικοί στους Τούρκους και μάλιστα από τις πρώτες ήταν αυτή του 1770 στην οποία πρωτοστάτησε ο Σφακιανός Δασκαλογιάννης, τον οποίο σκότωσαν οι Τούρκοι

Το 1822 οι Τούρκοι αναγκάστηκαν να ζητήσουν βοήθεια από τους Αιγυπτίους και έτσι το 1831 το νησί πέρασε στα χέρια των Αιγυπτίων

Το 1832 η ίδρυση του Ελληνικού κράτους δεν περιλάμβανε το νησί

Μετά από χρόνια σκληρών αγώνων οι Μεγάλες Δυνάμεις παρεμβαίνουν και διώχνουν τους Τούρκους από την Κρήτη

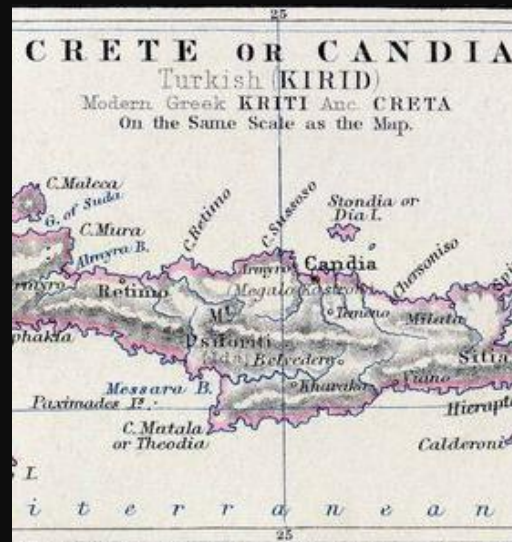
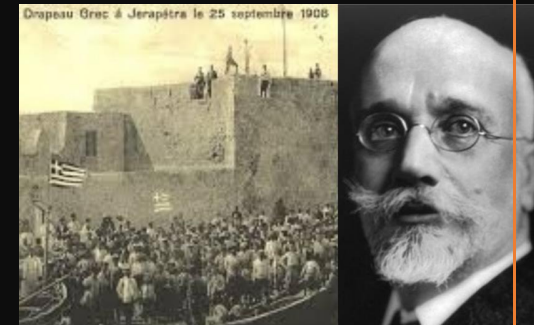
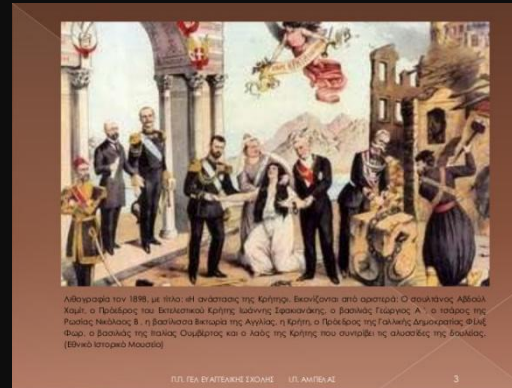

Ενωση της Κρήτης με την Ελλάδα

Αρχηγός της επανάστασης ο Βενιζέλος, ο οποίος βγήκε νικητής στις εκλογές και έγινε πρωθυπουργός της Ελλάδας

Η ένωση της Κρήτης με την υπόλοιπη χώρα πραγματοποιήθηκε το 1913 (συνθήκη Λονδίνου)

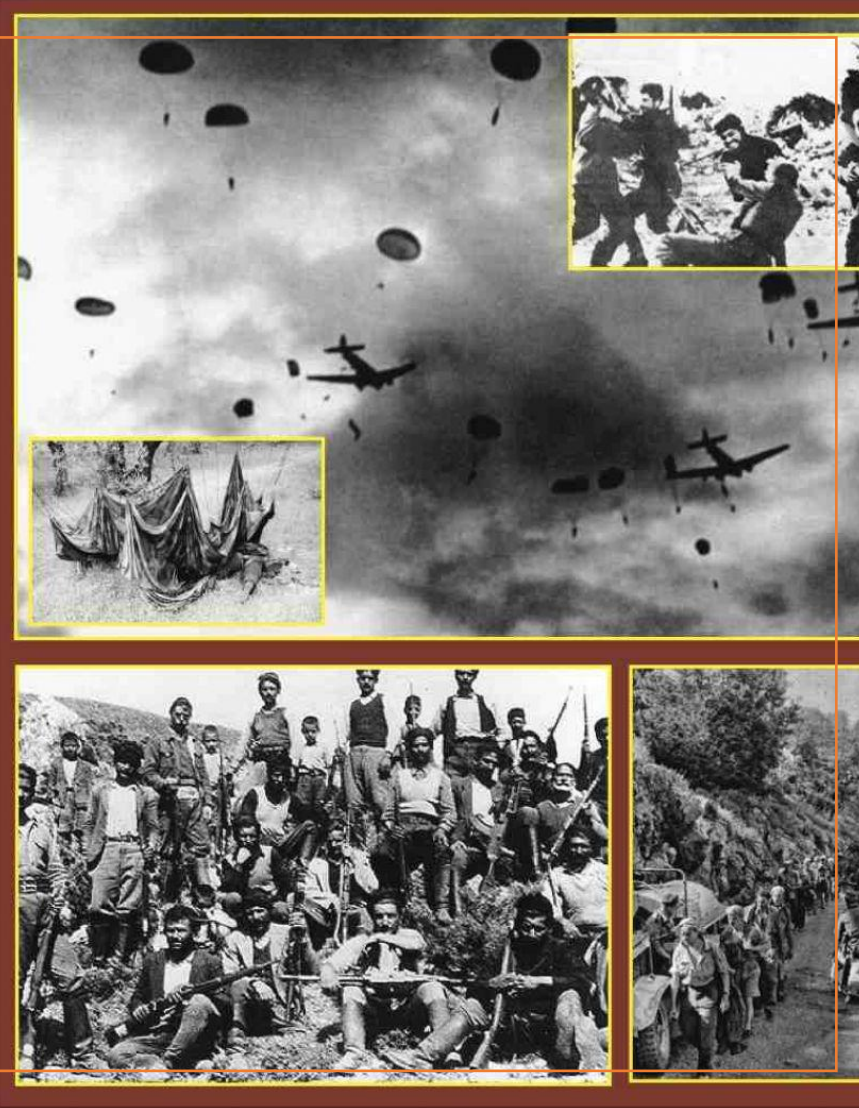

Παγκόσμιος πόλεμος

- Το 1940 η Κρήτη πολέμησε ξανά για την απομάκρυνση των Ιταλών
- Αργότερα οι Γερμανοί επιτέθηκαν στην Κρήτη. Η μάχη διήρκεσε 10 μέρες
- Η Γερμανική κατοχή κράτησε 4 χρόνια

Πρόσφατο παρελθόν

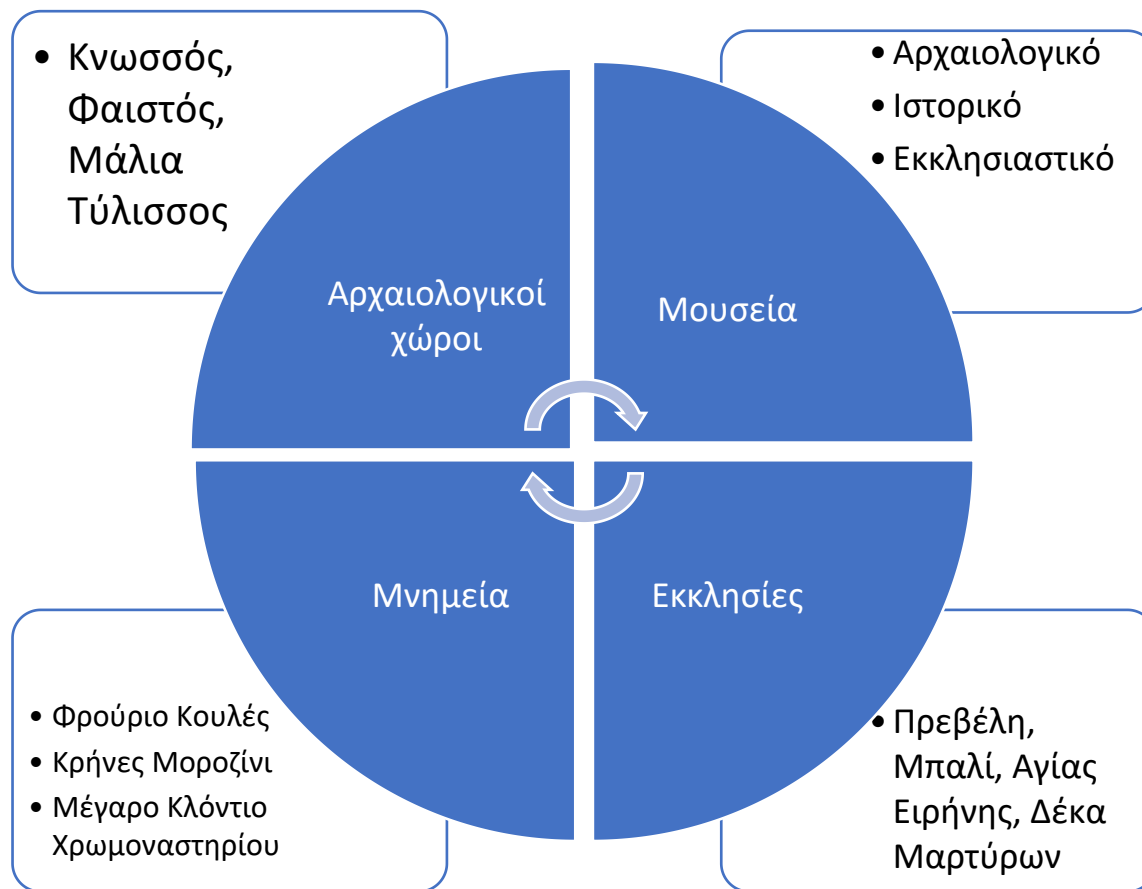
- Με το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ξεκίνησε η ανασυγκρότηση του νησιού, όταν στην υπόλοιπη Ελλάδα υπήρχε Εμφύλιος Πόλεμος
- Η Κρήτη σύντομα έγινε μια από τις πιο πλούσιες περιοχές της χώρας

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η Κρήτη είναι μια περιφέρεια με αρκετούς αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία και εκκλησίες που έχουν διατηρηθεί στο χρόνο.

Το **Μινωικό ανάκτορο της Κνωσού** είναι το πιο σημαντικό αρχιτεκτονικό δείγμα του Μινωικού πολιτισμού, που ήκμασε από το 1700 π.Χ. έως το 1450 π.Χ. Στο παλάτι της Κνωσού έζησε σύμφωνα με τις παραδόσεις ο μεγάλος βασιλιάς Μίνωας και έτσι πασίγνωστοι μύθοι είναι άρρηκτα δεμένοι

Η **Φαιστός**, το δεύτερο σημαντικότερο Μινωικό ανάκτορο, είναι σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρχαιολόγων το παλάτι του Ραδάμανθυ,

Ο **αρχαιολογικός χώρος των Μαλίων** πήρε το όνομά του από την ομώνυμη γειτονική κωμόπολη, κτίστηκε κατά την ίδια χρονική περίοδο που ανεγέρθηκαν τα ανάκτορα της Κνωσού, της Φαιστού

Ο αρχαιολογικός χώρος των Μαλίων πήρε το όνομά του από την ομώνυμη γειτονική κωμόπολη. Το ανάκτορο των Μαλίων κτίστηκε κατά την ίδια χρονική περίοδο που ανεγέρθηκαν τα ανάκτορα της Κνωσού, της Φαιστού και της Ζάκρου και είχε παρόμοιο αρχιτεκτονικό σχεδιασμό

Υπάρχουν ακόμη πολλοί αρχαιολογικοί χώροι, ερείπια από τη μινωική και μεταμινωική περίοδο, όπως **οι αρχαίες πόλεις Μάλια, Γόρτυς και Τύλισσος**.

ΜΝΗΜΕΙΑ-ΜΟΥΣΕΙΑ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Μνημείο Κνωσού

Μνημείο Φαιστού

Κάστρο Κουλέ

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, μοναδικό

Ιστορικό Μουσείο

Αρχαιολογικό Μουσείο

Ααρχαιολογικός Χώρος Κομού

Ααρχαιολογικός Χώρος Μαλίων

Ααρχαιολογικός Χώρος Τυλίσου

Πολλά βενετικά κτίρια, όπως το φρούριο Κουλές, η Λότζια, οι κρήνες Μοροζίνι, Μπέμπο και Πριούλι και το βενετικό τείχος που περιβάλλει την πόλη.

Μοναστήρια Βυζαντινής Περιόδου, σύμβολα εξαιρετικής αρχιτεκτονική: Άγιος Γεώργιος Γοργολαΐνης στους Ασίτες, Κοίμησης Θεοτόκου Παλιανής στο Βενεράτο, Βροντησίου, Καρδιώτισας και Απανωσήφης στην Αγία Βαρβάρα.

Εκκλησίες, οι βυζαντινές εκκλησίες των Δέκα Μαρτύρων και του Αρχάγγελου Μιχαήλ και οι εκκλησίες της Αγίας Τριάδας, Αγίας Παρασκευής και Ασωμάτου στις Επάνω Αρχανές

Πολλά μουσεία, Αρχαιολογικά, Ιστορικά και το Εκκλησιαστικά με διάφορα εκθέματα από διάφορες εποχές.

Μνημεία

Νεώρια

Μονή Αρκαδίου

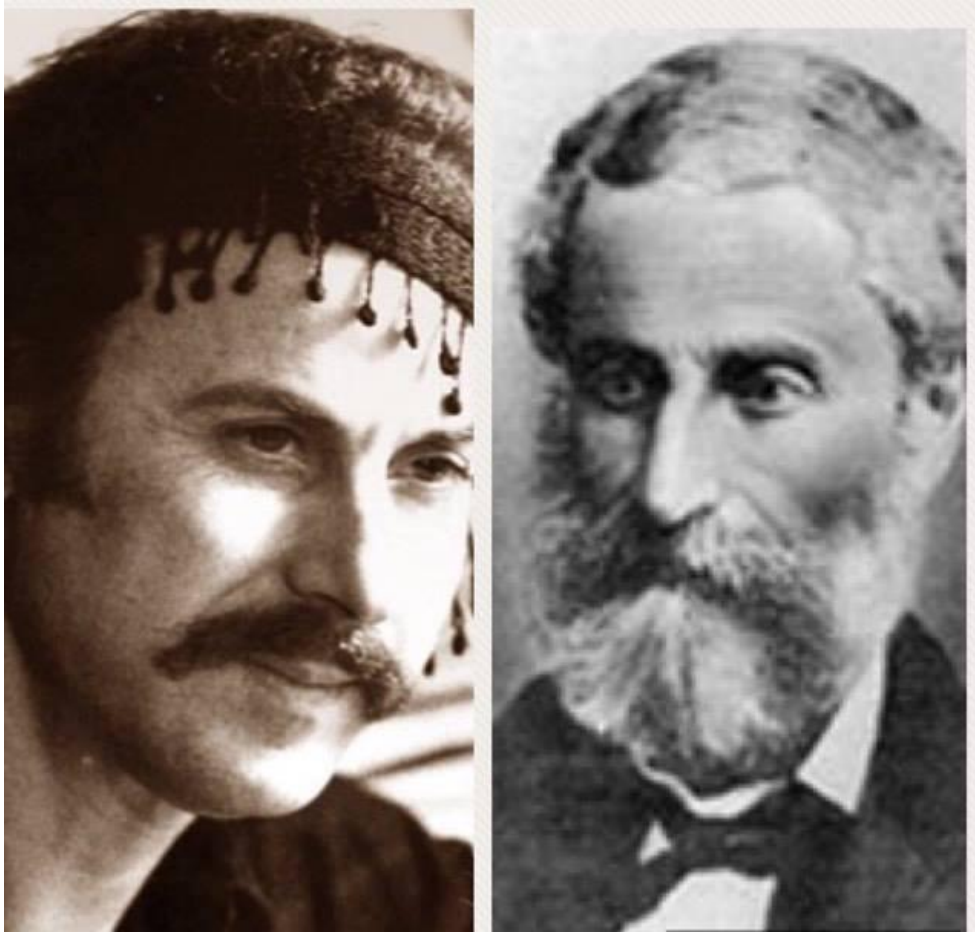

Φρακοκάστελο

Σπιναλόγκα

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Λαϊκές Τέχνες

- Υφαντική (αργαλειός για την ύφανση πλουμιστών υφαντών)
- Κεραμική (αγγεία που απεικόνιζαν φυτά και ζώα)
- Οργανοποιία (χαμπιόλια, ασκομαντούρα, λύρα)
- Ξυλογλυπτική (έπιπλα και εκκλησιαστικά αντικείμενα)
- Βαφή μαλλιών (επεξεργάζονταν μαλλί, λυχνάρι, μετάξι)

Κρητική Διάλεκτος

- Μαντινάδα (15 σύλλαβο ποίημα με ομοιοκαταληξία)

Κρητική φορεσιά γυναικεία

- Σφακιανή φορεσιά (πολύπτυχο κεντητό φουστάνι, ποδιά)
- Ανωγειανή (πανομοιότυπη + μακριά βράκα)

Κρητική φορεσιά αντρική

- Καθημερινή ανεπίσημη στολή
- Επίσημη στολή

Κρητικοί χοροί

- Σιγανός, πεντοζάλης, χανιώτης, σούστα και μαλεβιζιώτικος

Συγγραφείς

- Κρητικοί συγγραφείς που έχουν προσφέρει πολλά είναι ο Νίκος Καζαντζάκης και ο Βιτσέντζος Κορνάρος.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

- ✓ Το ΑΕΠ του πρωτογενή τομέα καταλαμβάνει το 12% του ΑΕΠ του πρωτογενή της χώρας και το 31% του συνολικού Περιφερειακού ΑΕΠ, γεγονός που δείχνει την σπουδαιότητα του τομέα για την περιφερειακή και εθνική οικονομία.
- ✓ Το 23,42% του ενεργού πληθυσμού
- ✓ Η διάρθρωση των καλλιεργειών στην Περιφέρεια αναδεικνύει την εξειδίκευση σε παραδοσιακές καλλιέργειες όπως η ελαιοκαλλιέργεια και η αμπελουργία.
- ✓ Τα κηπευτικά καλύπτουν μόλις το 3% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης, αλλά στην Κρήτη συγκεντρώνεται περίπου το 50% των θερμοκηπίων της χώρας. Η Περιφέρεια διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα στην παραγωγή νωπών λαχανικών και ανθέων.
- ✓ Η κτηνοτροφία στην Κρήτη έχει εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Το μεγαλύτερο τμήμα ζωικού κεφαλαίου αποτελείται από αιγοπρόβατα ελευθέρας βοσκής. Σημαντικές είναι οι προϋποθέσεις ανάπτυξης στην παραγωγή σκληρών τυριών, όπου συμμετέχει κατά 25% στην εγχώρια παραγωγή.
- ✓ Παρά το νησιωτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας, η αλιεία αντιμετωπίζει προβλήματα λόγω έλλειψης υποδομών
- ✓ Παρουσιάζει πλεονέκτημα στη μελισσοκομία λόγω κλίματος και υπάρχουσας μελισσοκομικής χλωρίδας.

Γεωργία

- ✓ Ελιά-Ελαιόλαδο
- ✓ Αμπέλια
- ✓ Φρέσκα φρούτα (σταφύλια, μανταρίνια, πορτοκάλια, καρπούζια, πεπόνια, ακτινίδια, μπανάνες, σταφίδες κ.ά.)
- ✓ Φρέσκα αγροτικά προϊόντα (αγγούρια, τομάτες, πατάτες, μελιτζάνες, πιπεριές κ.ά.)
- ✓ Μέλι
- ✓ Φαρμακευτικά - αρωματικά φυτά και βότανα (ρίγανι, δίκταμο, μέντα, θυμάρι, λάβδανο, δάφνη κ.ά.)

Αλιεία

Κτηνοτροφία

- ✓ Κρέας (αιγοπρόβατα, βοοειδή)
- ✓ Τυρί
- ✓ Γάλα-Γιαούρτι

Προϊόντα ΠΟΠ-ΠΓΕ

- Ελαιόλαδο
- Ελιές
- Τυριά
- Φρούτα (Πορτοκάλια Μάλεμε Χανίων)
- Λαχανικά
- Ξηροί καρποί
- Όσπρια
- Προϊόντα αρτοποιίας / ζαχαροπλαστικής (Κρητικό Παξιμάδι ΠΓΕ)
- Οίνοι

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Η μεταποίηση συνδέεται κύρια με την επεξεργασία προϊόντων του πρωτογενή (τρόφιμα – ποτά), αλλά και με τους κλάδους των δομικών υλικών και των πλαστικών.

Το 16,09% του πληθυσμού

Οι επιχειρήσεις της μεταποίησης είναι σχετικά μικρού μεγέθους με εξαίρεση τις συνεταιριστικές. Η Κρήτη συγκεντρώνει μόνο το 1,8% των καταστημάτων της μεγάλης βιομηχανίας και μόνο 25 μονάδες έχουν κύκλο εργασιών που υπερβαίνει το 1 δις.

Η μεταποίηση των προϊόντων του πρωτογενή τομέα εμφανίζει προβλήματα οργάνωσης, ποιότητας, σχεδιασμού, τυποποίησης και εκσυγχρονισμού των παραγωγικών υποδομών

ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

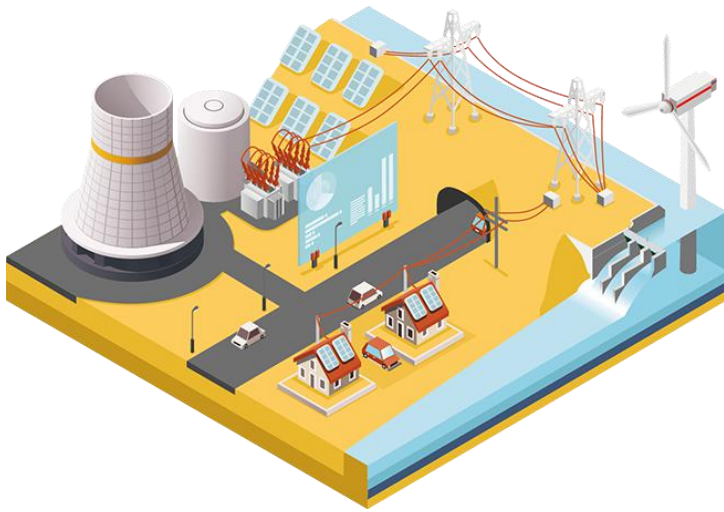
- Απασχολεί το 55,57% του πληθυσμού
- Οι διοικητικές, εκπαιδευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες μεταφορών είναι συγκεντρωμένες κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα
- Λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα έχουν αναπτυχθεί ισχυρότατες εταιρίες μεταφορών και ναυτιλιακές εταιρείες
- Στη δεκαετία του 1980 δημιουργήθηκαν πανεπιστημιακά, πολυτεχνικά και τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και σημαντικά ερευνητικά κέντρα
- Η Περιφέρεια Κρήτης κατέχει τη δεύτερη θέση στην κατάταξη των Περιφερειών με βάση την ποσοστιαία κατανομή των ερευνητικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα με 14%
- Στον τομέα των υπηρεσιών υγείας έχει αναπτυχθεί σημαντική ερευνητική δραστηριότητα σε διεπιστημονική βάση, με την ανάπτυξη συστημάτων τηλεϊατρικής
- Ο τουρισμός είναι ο πιο δυναμικά αναπτυσσόμενος κλάδος

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- Ο **Τουρισμός** είναι ο πιο αναπτυσσόμενος τομέας.
- Η ζήτηση έδωσε κίνητρα για σημαντικές επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες, όμως η έντονη εποχικότητα και η περιορισμένη διάχυση της τουριστικής κίνησης προς τους οικισμούς της ενδοχώρας, αποτελούν μειονεκτήματα.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- Ο τομέας της Ενέργειας και ειδικότερα οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) μπορούν να αποτελέσουν σημαντική πηγή μεγέθυνσης της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης στο νησί.
- Η ευρύτερη δυνατή χρήση τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμβάλλει στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού
- Ο τομέας της Πράσινης Ενέργειας, μπορεί επίσης να αποτελέσει μοχλό Ανάπτυξης, προωθώντας την οικονομική μεγέθυνση με μεγάλες «καθαρές» επενδύσεις, την κοινωνική συνοχή με τη δημιουργία πολλών νέων και αποκεντρωμένων θέσεων εργασίας και συμπληρωματικών εισοδημάτων, την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη τοπικής τεχνογνωσίας και τεχνολογίας.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Ο σχεδιασμός της νέας προγραμματικής περιόδου για την Περιφέρεια Κρήτης στοχεύει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των αδυναμιών και των ασυνεχειών στην παραγωγική διαδικασία καθώς και στην ενίσχυση των ισχυρών σημείων της περιφερειακής οικονομίας.
- Στόχος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για τον αναπροσανατολισμό της τοπικής οικονομίας, την έξοδο από την κρίση και την ένταξη σε πορεία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.
- Το όραμα του αναπτυξιακού σχεδίου για την Κρήτη, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, είναι:
- «Δυναμική και Βιώσιμη Κρήτη».
- «Δυναμική» με την έννοια της ύπαρξης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής εξόδου από την κρίση, με επενδύσεις και ενίσχυση των διασυνδέσεων και του εξαγωγικού χαρακτήρα των «Δυναμικών Τομέων πολιτισμό - τουρισμό, περιβάλλον, οικονομία της γνώσης». «Βιώσιμη» σε όρους, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς. «Βιώσιμη σε όρους οικονομικούς»

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2014-2020

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2014-2020 διαρθρώνεται σε 7 Άξονες

Προτεραιότητας ως ακολούθως:

➤ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1 (ΕΤΠΑ):**

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης.
- Επιδιώκεται η κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των παραγωγικών φορέων της Κρήτης για : ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας με αξιοποίηση της καινοτομίας, διασύνδεση των κλάδων, δημιουργία κουλτούρας καινοτομίας, ενίσχυση της εξωστρέφειας και ανάπτυξη νέων αναδυόμενων δραστηριοτήτων με οικονομικές προοπτικές.

➤ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2 (ΕΤΠΑ):**

Βιώσιμη Ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη. Επιδιώκεται η προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, η ορθολογική διαχείριση των υδάτων και των στερεών και υγρών αποβλήτων, η μείωση των εκπομπών του CO₂ μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς και η προσαρμογή της Κρήτης στην κλιματική αλλαγή.

➤ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3 (ΕΤΠΑ):**

Ενίσχυση της εκπαίδευσης και κοινωνικής συνοχής στην Κρήτη. Επιδιώκεται η εξασφάλιση των προϋποθέσεων ενδυνάμωσης του ανθρώπινου δυναμικού της Κρήτης, εξασφαλίζοντας άρτιες υποδομές εκπαίδευσης υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.

➤ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4 (ΕΚΤ):**

Πρωώθηση της απασχόλησης και προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές. Επιδιώκεται (α) η αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού με νέες δεξιότητες για διευκόλυνση της ένταξης του στην αγορά εργασίας και (β) η τόνωση της επιχειρηματικότητας στους τομείς προτεραιότητας της RISCrete.

➤ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5 (ΕΚΤ) :**

Πρωώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας στην Κρήτη. Επιδιώκεται η ενεργός ένταξη στην αγορά εργασίας, η καταπολέμηση της φτώχειας, η προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.

➤ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6:**

Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ

➤ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7:**

Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ

Αναπτυξιακά Έργα «Κρήτη 2014-2020»

	ΆΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης.	51.662.092
2	Βιώσιμη Ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη	258.392.977
3	Ενίσχυση της εκπαίδευσης και κοινωνικής συνοχής στην Κρήτη	47.671.028
4	Προώθηση της απασχόλησης και προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές	5.434.595
5	Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας στην Κρήτη	66.047.150
6	Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ*	4.375.000
7	Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ**	1.340.283
	ΣΥΝΟΛΟ	434.883.125

2. ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

SWOT Ανάλυση

- ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
- ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ
- ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
- ΑΠΕΙΛΕΣ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- ✓ Ευνοϊκή θέση της χωρικής Ενότητας στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου
- ✓ Σημαντικοί ρυθμοί ανάπτυξης της οικονομίας
- ✓ Επιχειρηματική κουλτούρα και παράδοση εξωστρέφειας.
- ✓ Σημαντική συμμετοχή του τουριστικού τομέα στην οικονομία της χωρικής ενότητας και υψηλής σπουδαιότητας ύπαρξη τουριστικών πόρων.
- ✓ Καλή ποιότητα, ευρεία ποικιλία και αναγνωρίσιμα προβεβλημένα τοπικά προϊόντα (Κρητική κουζίνα, επώνυμα τοπικά αγροτικά προϊόντα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και προϊόντα ονομασίας προέλευσης).
- ✓ Ο ιστορικός πλούτος της περιφέρειας και τα ιστορικά μνημεία
- ✓ Σημαντική συγκέντρωση περιοχών με αξιόλογα στοιχεία φυσικού περιβάλλοντος
- ✓ Η λειτουργία σημαντικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ

- ✓ Αυξημένα επίπεδα ανεργίας με τάση για μεγαλύτερη αύξηση
- ✓ Δύσκολη πρόσβαση λόγω έλλειψης οδικού δικτύου, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες
- ✓ Χωρική και χρονική υπερσυγκέντρωση της τουριστικής κίνησης και δραστηριότητας και εξάρτησης της από το μοντέλο «μαζικού τουρισμού».
- ✓ Χαμηλό επίπεδο τυποποίησης και απόδοσης αγροτικής παραγωγής.
- ✓ Αδύναμοι μηχανισμοί εμπορίας και προβολής αλλά και περιορισμένη εκβιομηχάνιση.
- ✓ Μικρός βαθμός ανάπτυξης διατομεακών και ενδοτομεακών συνεργιών (δικτυώσεις).
- ✓ Απουσία εκσυγχρονισμού στις επιχειρήσεις, αδυναμία ανάπτυξης οικονομιών κλίμακας και περιορισμένη εκμετάλλευση της τεχνολογίας.
- ✓ Μικρός βαθμός ελκυστικότητας για ξένες επενδύσεις.
- ✓ Υψηλό κόστος μεταφορών από και προς τα Νησιά του Αιγαίου
- ✓ Ανισοκατανομή πόρων και υποδομών
- ✓ Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων
- ✓ Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στις επιχειρήσεις.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- ✓ Εμπλουτισμός, διαφοροποίηση και ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος, μέσω της ενίσχυσης πολιτικών προώθησης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- ✓ Αξιοποίηση του πολιτισμού και του φυσικού περιβάλλοντος ως συγκριτικό πλεονέκτημα.
- ✓ Ενσωμάτωση πρακτικών εξωστρέφειας, επιθετικού μάρκετινγκ και σύγχρονων μεθόδων παραγωγής.
- ✓ Δυνατότητες διασυνοριακής συνεργασίας.
- ✓ Προώθηση προγραμμάτων / ενεργειών ενδυνάμωσης της επιχειρηματικότητας.
- ✓ Ενίσχυση χωρικής εξειδίκευσης και δυνατότητα επίτευξης συμπληρωματικών παραγωγικών δραστηριοτήτων διαπεριφερειακά και ενδοπεριφερειακά.
- ✓ Η διαρκής τεχνολογική εξέλιξη.
- ✓ Το περιβάλλον, με την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας, του εύφορου εδάφους κ.ά.
- ✓ Η γεωγραφική θέση της Κρήτης.
- ✓ Τα κοιτάσματα πετρελαίου.
- ✓ Οι ολοκληρωμένες διαχειριστικές παρεμβάσεις για προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κρήτης

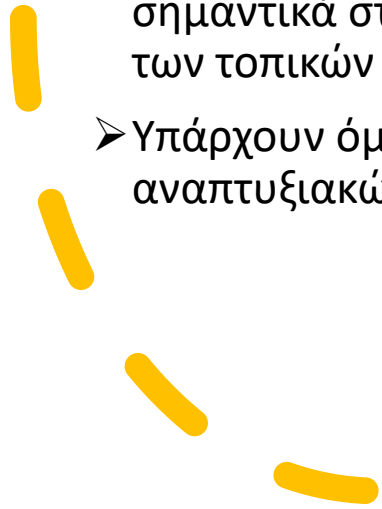
ΑΠΕΙΛΕΣ

- ✓ Συρρίκνωση ή και εξαφάνιση παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων ή και κλάδων.
- ✓ Αδυναμία διαφοροποίησης δραστηριοτήτων του πρωτογενή τομέα.
- ✓ Ανάδειξη νέων ανταγωνιστικών κέντρων με πιθανά χαμηλότερο κόστος προϊόντων και υπηρεσιών στον ευρύτερο μεσογειακό χώρο.
- ✓ Πιθανή όξυνση των ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών ανισοτήτων.
- ✓ Έλλειψη διαθεσιμότητας κεφαλαίων.
- ✓ Δυσκολία προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού στα νέα δεδομένα.
- ✓ Αδυναμία διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος σε συνδυασμό με την παροχή χαμηλής ποιότητας υπηρεσιών σε σχέση με το διεθνή ανταγωνισμό.
- ✓ Η κλιματική αλλαγή
- ✓ Η δυναμική είσοδος νέων ανταγωνιστών στο χώρο του τουρισμού

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η Κρήτη είναι ένα νησί με πλούσια ιστορική και πολιτισμική κληρονομιά.
- Η οικονομία του νησιού, στηρίζεται σε ένα μεγάλο βαθμό στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, όμως παρόν είναι και ο τριτογενής τομέας παραγωγής.
- Παρ' όλα αυτά τα επίπεδα ανεργίας είναι αυξημένα με τάση για μεγαλύτερη αύξηση.
- Λόγω της ευνοϊκής θέσης της, έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει ακόμη περισσότερο το εμπόριο και τον τουρισμό, τα οποία βρίσκονται ήδη σε αυξανόμενα επίπεδα.
- Σε αυτό συμβάλλει η καλή ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με σημαντικά στοιχεία ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, αλλά και η καλή ποιότητα των τοπικών προϊόντων.
- Υπάρχουν όμως κάποια αδύναμα σημεία και απειλές του νησιού, τα οποία μέσω των αναπτυξιακών προγραμμάτων μπορούν να επιλυθούν/βελτιωθούν.

- Υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης με επίκεντρο την αειφορία σε όλους τους κλάδους και κυρίως στον τουρισμό.
- Το προϊόν του τουρισμού στην Κρήτη θα μπορούσε να εξελιχθεί και να μετατραπεί σε εναλλακτικό τουρισμό με έμφαση : στην ιστορία, και τον πολιτισμό μέσα από πολιτιστικές διαδρομές, και αναπτύσσοντας υποδομές αγροτουρισμού και Οικοτουρισμού

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Ορθολογική διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων.
- Προώθηση της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση.
- Δημιουργία σημαντικών υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Αντιμετώπιση της ανεργίας με την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού με την εισαγωγή καινοτομιών στο σύνολο της αλυσίδας παραγωγής του προϊόντος .

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Ρόϊδω Μητούλα
mitoula@hua.gr